

Sliten?

(Hender det at du blir sliten av jobben?)

Presentasjon til SSPs forskningskonferanse
Hotell Opera Oslo 9. november 2022

Per Erik Solem

Seksjon for aldersforskning og boligstudier, NOVA, OsloMet

Er seniorer i arbeidslivet mer slitne enn yngre?

Hvis det er slik, hvorfor?

- Har seniorer mer slitsomme jobber enn yngre?
- Har seniorer vært utsatt for slitsomt arbeid i flere år enn yngre?
- Gjør aldringen at seniorenene lettere blir slitne?

Er seniorer i arbeidslivet *ikke* mer slitne enn yngre?

Hvis det er slik, hvorfor?

- Har seniorer gjennom lang erfaring lært seg mer energieffektive arbeidsmetoder?
- Bruker seniorer mer tid på restitusjon utenom jobben?
- Har yngre mer forpliktelser med familie, barn, aktiviteter og tappes for mer energi utenom jobben?
- Selektiv avgang fra arbeidslivet («The healthy worker effect»)?
- Er seniorer mindre slitne fordi de jobber mer deltid?

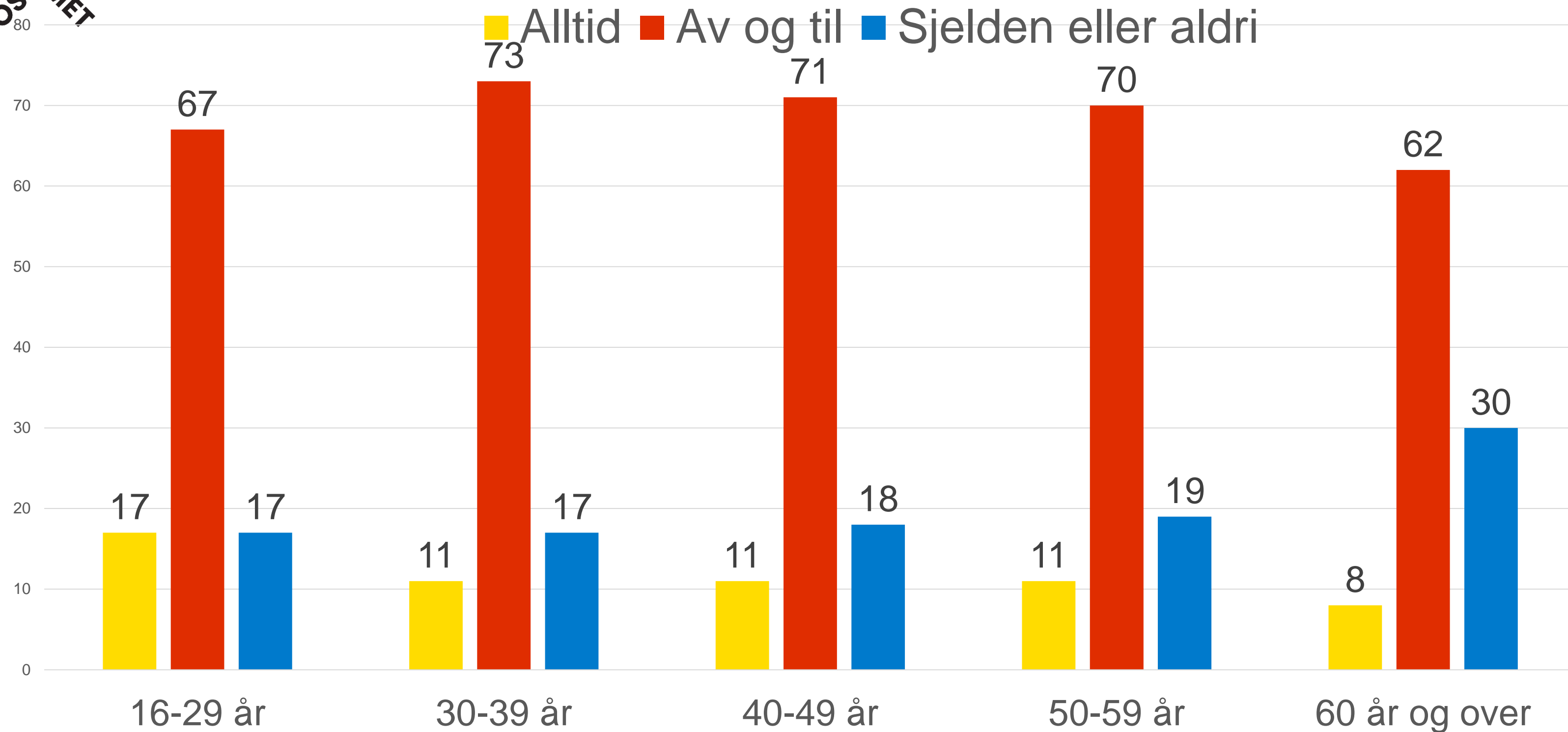
Seniorer er neppe mer slitne enn yngre

Tidligere forskning tyder ikke på at folk blir mer slitne med alderen, i alle fall ikke innenfor de aldersgrupper vi vanligvis snakker om i forbindelse med arbeid (et godt stykke opp i 70-årsalderen) (jf. Herlofson & Hellevik 2019).

Eldre i arbeidslivet fremstår *ikke* som mer slitne enn yngre, snarere tvert imot (Herlofson & Hellevik 2019).

Norsk seniorpolitisk barometer 2022 viser det samme:

Hender det at du blir sliten av jobben?

Seleksjon

(The healthy worker effect)

- Er viktig å ta i betraktning i studiet av *aldersforandringer*, f.eks. i arbeidsprestasjoner
- Kan være en avsporing når en skal vurdere de *seniorene som er i arbeid*
- Kan ha betydning for vurdering av hvor stort *potensialet for økt yrkesdeltakelse* er f.eks. blant 60-åring
- Men også en motsatt healthy worker effect i denne aldersgruppen – noen slutter tidlig fordi de har god helse

Slitenhet etter bransje (NSPB 2022)

Yrkesaktive 50 år+	Alltid sliten	Av og til sliten	Sjelden eller aldri sliten	Sum (N)
Industri/Håndverk	12	60	28 (*)	100 (193)
Bygg/Anlegg	9	67	25	100 (87)
Hotell/Restaurant/Servering	25	63	13	100 (16)
Varehandel/Butikk	14	67	19	100 (64)
Samferdsel/Transport/Post/Tele	9	61	31 (*)	100 (82)
Jordbruk/Skogbruk/Fiske	10	75	16	100 (51)
Helsevesen/Sosialomsorg	9	73	19*	100 (233)
Undervisning	8	77	15***	100 (166)
Bank/Forsikring/Finans	5	65	31	100 (62)
Forretningsmessig tjenesteyting	7	68	25	100 (68)
Off. adm./Forsvar/Politi/Rettsv.	8	72	19	100 (147)
Annen bransje	12	59	28 *	100 (266)
I alt	10	67	23	100 (1435)
Lærer	8	77	15*	100 (117)
Sykepleier/ hjelpepleier	12	76	12**	100 (113)

Er det noe ved jobben som henger sammen med slitenhet?

NSPB 2022 yrkesaktive 50 år +	Alltid sliten (N)	Spearman R (N=1435)
Opplever jag og mas i stor grad	21% (276)	,27***
Fysisk krevende arbeid, i stor grad	26% (212)	,25***
Dårlig helse	28% (51)	,18***
Datasystemer som er vanskelig å lære, i stor grad	17% (124)	,14***
Opplever mer arbeidspress etter pandemien	16% (288)	,14***
Muligheter for nye arbeidsoppgaver, slett ikke	19% (88)	,13***
Selvbestemmelse i jobben, i liten grad eller slett ikke	21% (112)	,11***
Mulighet til å lære nye ting, i liten grad eller slett ikke	19% (176)	,09***

Ved hvilken alder kunne du tenke deg å tre helt ut av arbeidslivet hvis du selv kunne velge helt fritt?

NSPB 2022. Yrkesaktive over 50 år

Hender du at du blir sliten av jobben?	Ønsket avgangsalder	(N)
Blir alltid sliten	65,2 år	(134)
Blir av og til sliten	66,4 år	(888)
Blir sjelden eller aldri sliten	69,0 år	(300)

$$R = ,23^{***}$$

Sliten?

- Det er ikke vanlig å bli mer sliten med alderen
- Slitenhet og forestillinger om slitenhet kan fremme ønske om tidlig avgang
- Pensjonsregler kan gjøre at mange slitne ikke kan slutte når de ønsker og øvre aldersgrenser kan gjøre at mange ikke-slitne må slutte før de ønsker
- Slitenhet kan motvirkes gjennom utformingen av jobber gjennom hele yrkeskarrieren

OSLOMET

